

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS AZARTINIŲ LOŠIMŲ ĮSTATYMO NR. IX-325
5, 8, 8¹, 9, 13 IR 21 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
LOTERIJŲ IR LOŠIMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO
NR. IX-326 PAPILDYMO 5¹ STRAIPSNIU IR 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 5, 8, 8¹, 9, 13 ir 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Projektas) ir Lietuvos Respublikos loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo Nr. IX-326 papildymo 5¹ straipsniu ir 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – LLMĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) yra siekiama pašalinti konkurenciją iškraipančias sąlygas palankias keliems stambiausiems lošimų organizatoriams, didinti pajamas į valstybės biudžetą ir suteikti daugiau atsakomybių savivaldybių taryboms. Įstatymo projektai parengti atsižvelgiant į šias priežastis:

Dėl antžeminių lošimų vietų steigimo išduodant leidimą organizuoti nuotolinius lošimus. Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo (toliau – ALĮ) 8¹ straipsnyje numatytas reikalavimas nuotolinių lošimų organizatoriams prieš teikiant tokias paslaugas turėti nustatytą kiekį antžeminių lošimo organizavimo vietų.

2016 metais ALĮ įtvirtinant tokį teisinį reglamentavimą buvo motyvuojama, jog nustatant nuotolinius lošimus organizuojančioms bendrovėms antžeminių lošimo organizavimo vietų turėjimo reikalavimą bus geriau apsaugoti visuomenės ir lošėjų interesai nuo neigiamo lošimų poveikio. Praėjus daugiau nei penkeriems metams nuo nuotolinių lošimų įteisinimo, matyti, kad toks reguliavimas nurodytų tikslų nepasiekė ir negali būti pateisinamas vien siekiu apsaugoti lošėjų interesus, nes ALĮ nustatytos ir kitos, gan griežtos lošėjų apsaugos priemonės (skatinimo ir lošimų reklamos ribojimas, įspėjamieji užrašai lošimų reklamoje apie galimą lošimų žalą, privalomas tapatybės, amžiaus nustatymas ir filmavimas lošimo vietose, apribojimas savo galimybę lošti, nusistatyti lošimams skirtą laiką ir pan.). Be to, azartinių lošimų organizatoriai privalo laikytis Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme nustatytų reikalavimų.

Taip pat abejotina ar reikalavimas turėti veikiančias antžemines lošimų organizavimo vietas atitinka ir pagrįstumo bei proporcingumo kriterijus ir yra suderinamas su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 ir 56 straipsniais, kuriais garantuojama įsisteigimo laisvė ir laisvas paslaugų teikimas vidaus rinkoje. Valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą, tame tarpe ir lošimo paslaugų teikimą, turi laikytis proporcingumo ir kitų Konstitucijoje įtvirtintų teisinės valstybės principų. Galiojantis reguliavimas neproporcingai riboja galimybes pradėti teikti nuotolinio lošimo paslaugas kitoms bendrovėms ir, tuo pačiu, joms nesudaro galimybių konkuruoti su rinkoje jau veikiančiomis bendrovėmis. Esant tokiam reguliavimui, pradėti organizuoti nuotolinius lošimus Lietuvoje yra sudėtinga arba neįmanoma, tiek bendrovėms, kurios steigiasi Lietuvoje, tiek ir toms, kurios kitose valstybėse legaliai jau organizuoja internetinius lošimus.

Pažymėtina, kad dabartinis reguliavimas daro įtaką ir antžeminių lošimų vietų skaičiaus augimui. Lošimų priežiūros tarnybos skelbiamais duomenimis šiuo metu 8 bendrovės turi leidimus organizuoti nuotolinius lošimus. Iš 8 bendrovių dvi bendrovės turi minimalų lažybų punktų skaičių – 20, viena bendrovė turi minimalų totalizatoriaus punktų skaičių – 5. Taigi, galima daryti išvadą, kad šios bendrovės specializuojasi nuotolinių lošimų srityje, o antžeminės lošimų vietos joms

būtinės tik siekiant išsaugoti teisę organizuoti nuotolinius lošimus. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad trys bendrovės, organizuojančios nuotolinius lošimus, pagal gaunamas bendrąsias lošimų pajamas užima daugiau nei 85 % visos nuotolinių lošimų rinkos.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas argumentus, bei į tai, kad Įstatymų projektų rengėjų žiniomis, panašaus pobūdžio reikalavimai nėra taikomi ir užsienio šalyse, ALĮ 8¹ straipsnyje numatytas reikalavimas prieš teikiant nuotolinio lošimo paslaugas turėti ir nustatytą kiekį antžeminių lošimo organizavimo vietų yra nepagrįstas

Dėl leidimų galiojimo termino nustatymo ir savivaldos įtraukimo į leidimų organizuoti lošimus išdavimo procedūrą. Šuo metu Lietuvoje veikia 201 automatų salonas, 133 lažybų punktai, 5 totalizatoriaus punktai ir 16 lošimo namų (kazino). Lošimo vietų steigimo procese vietos savivaldybės dalyvauja tik tais atvejais kai steigiami lošimo namai (kazino), kurie veikia penkiuose didžiausiuose šalies miestuose. Taigi, steigiant kitas lošimų organizavimo vietas (automatų salonus, lažybų ir totalizatoriaus punktus), kurių Lietuvoje yra daugiau nei 300, vietos savivaldos nuomonė nebuvo vertinta. Lošimų organizavimas yra specifinė verslo rūšis, kuri daro neigiamą poveikį individui ir visuomenei, todėl vietos savivaldos dalyvavimas leidimų išdavimo procese yra būtinas.

Reikia pažymėti, kad Europoje vis daugiau dėmesio skiriama vietos savivaldos vaidmeniui priimant sprendimus dėl lošimų vietų, pvz. Čekijos savivaldybės turi teisę priimti sprendimus ir atskirus regionus paversti nelošimo zonomis (Brno regionas), Vokietijoje sprendimus dėl lošimų vietų steigimo priima savivalda. Bulgarijoje lošimų vietas įsteigusios bendrovės savivaldai moka socialinį mokestį, Belgijoje lošimų mokesčius nustato patys regionai.

Tik vietos savivaldybės žino savo bendruomenės poreikius ir gali juos atstovauti, nagrinėjant lošimų organizatoriaus prašymus išduoti sutikimą steigti lošimo vietą. Be to, galiojantis ALĮ nenumato galimybės išduoti terminuotus leidimus organizuoti lošimų veiklą, todėl toks reglamentavimas eliminuoja galimybę reaguoti į besikeičiančius visuomenės poreikius ar sukeliamas neigiamas lošimų pasekmes, atsižvelgiant į tai, Projektu siūloma keisti esamą situaciją, nustatant leidimų galiojimo terminą ir į leidimo išdavimo procesą įtraukti savivaldybių tarybas.

Dėl licencijų išdavimo mokesčio. Azartinių lošimų veikla yra specifinė veiklos rūšis, sukelianti neigiamus išorinius efektus. Neigiamas azartinių lošimų sektoriaus veiklos poveikis pasireiškia per sukuriamus socialinius kaštus, t. y. perkeliant dalį veiklos kaštų, susijusių nuo neigiamomis veiklos pasekmėmis, visuomenei. Valstybė, siekdama reguliuoti azartinių lošimų sukeliamus neigiamus išorinius efektus, gali ją veikti įvedant griežtą teisinį reglamentavimą ar papildomus mokesčius.

Pažymėtina, kad ES valstybės taiko skirtingas mokesčių bei licencijavimo sistemas azartinių lošimų ir loterijų srityje. Atkreiptinas dėmesys, kad dauguma šalių (Ispanija, Italija, Portugalija, Olandija, Airija, Malta ir t.t.) taiko terminuotą licencijų išdavimo sistemą, taip pat papildomai yra mokamas ir licencijos palaikymo mokestis.

Lyginant azartinių lošimų licencijų išdavimo mokesčius kitose Europos Sąjungos valstybėse, nustatyta, kad Lietuvoje už licencijos išdavimą taikoma valstybės rinkliava yra viena mažiausių (Lietuvoje 1279 Eur, Latvijoje - 427 000 Eur (tik nuotoliniams lošimams 200 000 Eur), Estijoje nuo 31 960 iki 47 940 Eur, Lenkijoje nuo 22 715 Eur iki 363 000 Eur (mokesčiai svyruoja kiekvienais metais nuo mokestinės bazės), Slovakijoje iki 5 000 000 Eur). Pažymėtina, kad kaimyninėje Latvijoje, be ženkliai didesnio licencijos išdavimo mokesčio taip pat yra taikomas ir kasmetinis 37 000 Eur licencijos palaikymo mokestis.

Atsižvelgiant į Europos valstybių patirtį, ir į tai, kad siūloma keisti nuotolinių lošimų licencijų išdavimo tvarką Lietuvoje, t. y. panaikinamas reikalavimas turėti antžemines lošimų organizavimo vietas, LLMĮ projektu siekiama nustatyti licencijų išdavimo mokestį. Pakeitus

nuotolinių lošimų licencijų išdavimo tvarką Lietuvoje, t.y. panaikinus reikalavimą turėti antžemines lošimų organizavimo vietas ir įvedus licencijos išdavimo mokestį į rinką galės ateiti tik finansiškai pasirengę lošimų organizatoriai ir tokiu būdu bus sudarytos palankesnės konkurencinės sąlygos veikti bei užtikrinama teikiamų lošimo paslaugų kokybė. Taip pat įvedus licencijų išdavimo mokestį bus surenkami papildomi mokesčiai į valstybės biudžetą ir tokiu būdu bus sudarytos galimybės geriau apsaugoti visuomenės ir lošėjų interesus nuo neigiamo lošimų poveikio.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projekto rengėjai – Lietuvos Respublikos Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Licencijos organizuoti nuotolinius lošimus procedūra nenumatyta, tačiau nuotolinius lošimus galima organizuoti turint atitinkamą antžeminių lošimų veiklos licenciją, įsteigtas ir veikiančias antžemines lošimų vietas ir gavus nuotolinių lošimų leidimą (ALĮ 8 straipsnio 2 dalis ir 8¹ straipsnyje)

Vietos savivaldybės tarybos sutikimas privalomas tik steigiant lošimo namus - lošimo namai (kazino) steigiami vietos savivaldybės tarybos sutikimu (ALĮ 9 straipsnis). Kitos lošimo vietos (automatų salonai, lažybų, totalizatoriaus punktai) steigiami be vietos savivaldybės tarybos sutikimo.

ALĮ 21 straipsnio 9 dalyje numatyta, kad leidimas atidaryti automatų ar bingo saloną, lošimo namus (kazino) arba organizuoti nuotolinius lošimus išduodamas sumokėjus nustatyto dydžio valstybės rinkliavą ir galioja neterminuotą laiką.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimu Nr. 1458 „Dėl konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyti valstybės rinkliavų dydžiai už licencijų ir leidimų organizuoti lošimus išdavimą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Projektu siekiama pakeisti ALĮ, atsisakant reikalavimo nuotolinių lošimų organizatoriams turėti įsteigtas ir veikiančias antžeminių lošimų vietas. Priėmus Projektą bus sudarytos galimybės didesnei konkurencijai nuotolinių lošimų srityje.

Nustatoma nauja licencijos rūšis - licencijos organizuoti nuotolinius lošimus. Reikalavimai, susiję su nuotolinio lošimo leidimo išdavimu, lošimo reglamento tvirtinimu ir kiti licencijos išdavimo metu privalomi pateikti duomenys, nekeičiami. Atsižvelgiant į tai, kad nuotolinių būdu organizuojamos lošimų rūšys nesiskiria nuo tradicinių lošimų, nuotolinio lošimo organizatoriams įstatinio kapitalo reikalavimų nėra pagrindo keisti ir siūloma taikyti tokius pačius įstatinio kapitalo reikalavimus kaip lošimų organizatoriams, kurie vykdo veiklą antžeminėse vietose. Naujų, su finansiniu pajėgumu susijusių reikalavimų lošimų organizatoriams nustatyti nesiūloma, todėl šiuo metu leidimus organizuoti nuotolinius lošimus turinčios bendrovės per 5 metus turėtų pertvarkyti savo veiklą ir nuotolinių lošimų veiklos licencijas gautų tik įvertinus ar bendrovės atitinka įstatinio kapitalo reikalavimus.

Siūloma nustatyti, kad leidimai visoms lošimų vietoms (ne tik lošimo namams (kazino) galėtų būti išduoti tik gavus savivaldybės tarybos sutikimą ir tik 5 metų terminui. Šis terminas pasirinktas kaip optimalus laikotarpis, netrikdantis verslo veiklos, leidžiantis organizatoriui planuoti savo veiklą ir tuo pačiu sudarantis sąlygas atsižvelgti į gyventojų poreikius. Leidimo galiojimo

terminas galėtų būti pratęstas tik gavus savivaldybės tarybos sutikimą. Vietos savivaldybės tarybos sutikimas būtų išduodamas 5 metams su galimybe jį pratęsti neribotą kartų skaičių, kiekvieną kartą pratęsiant galiojimą 5 metams. Lošimų organizavimo vietoms, įsteigtoms iki pakeitimų įsigaliojimo būtų nustatytas 5 metų pereinamasis laikotarpis, per kurį bendrovės privalėtų gauti vietos savivaldybės tarybos sutikimą steigti lošimų organizavimo vietą. Sudarytos sąlygos vietos savivaldai dalyvauti leidimų išdavimo procese, leis geriau atsižvelgti į gyventojų interesus, įvertinti bendruomenės nuomonę į planuojamas steigti naujas ar veiklą siekiančias tęsti lošimų vietas.

Įvertinus tai, kad siūloma keisti lošimų licencijavimo sistemą, siekiant užtikrinti tolygią verslo plėtrą, tikslinga nustatyti naują licencijos išdavimo mokestį. Pakeitus nuotolinių lošimų licencijų išdavimo tvarką Lietuvoje ir įvedus licencijos išdavimo mokestį į rinką galės ateiti tik finansiškai pasirengę lošimų organizatoriai ir tokiu būdu bus sudarytos palankesnės konkurencinės sąlygos veikti bei užtikrinama teikiamų lošimo paslaugų kokybė. Taip pat įvedus licencijų išdavimo mokestį bus surenkami papildomi mokesčiai į valstybės biudžetą ir tokiu būdu bus sudarytos galimybės geriau apsaugoti visuomenės ir lošėjų interesus nuo neigiamo lošimų poveikio. Atsižvelgiant į šiuos argumentus siūloma nustatyti šiuos loterijų ir lošimų mokesčio dydžius už licencijos organizuoti lošimus išdavimą: 1) už stalo lošimus ir lošimus A kategorijos automatais – 300 000 eurų; 2) už lošimus B kategorijos automatais – 300 000 eurų; 3) už bingą, totalizatorių ir lažybas – 100 000 eurų; 4) už nuotolinius lošimus – 500 000 eurų; 5) už visų rūšių lošimų licencijas – 1 000 000 eurų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Pakeitus licencijų išdavimo teisinį reguliavimą galimas nuotolinių lošimų organizatorių skaičiaus augimas, tačiau LLMĮ projekte nustatytas licencijos išdavimo mokestis bei galiojančiame ALĮ numatytos lošėjų apsaugos priemonės (galimybė apsiriboti nuo lošimų, skatinimo ir reklamos ribojimai, privalomas tapatybės nustatymas ir pan.) turėtų užkirsti kelią neigiamų pasekmių kilimui.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Projektas sudarys sąlygas bendrovėms lengviau gauti nuotolinių lošimų veiklos licenciją.

Bus sudaromos galimybės mažinti antžeminių lošimų plėtrą, nes ne visais atvejais gali būti tenkinamas lošimų organizatorių prašymas išduoti sutikimą steigti lošimų vietą (dėl savivaldybės tarybos sutikimo reikalavimo), todėl gali sumažėti lošiančių asmenų skaičius ir lošimų organizatorių pajamos.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Įstatymo projektų įgyvendinimui nereikės priimti įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.
Projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymo projekte reglamentuojami klausimai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir ES teisės nuostatas.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys.

Įstatymo projekto įgyvendinimui nereikės priimti įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymo projekto įgyvendinimui papildomų valstybės lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai įstatymo projekto žodžiai „lošimai“, „nuotoliniai lošimai“ „dalyvavimas lošimuose“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia

Seimo narys Mykolas Majauskas